

Az ismeretlen Moldova

Moldovai kirándulásunkra indulva érdekes tisztázni, mit takarnak az egymáshoz hasonló földrajzi elnevezések. A helyzet csak látszólag egyszerű, Moldova és Moldova neve ugyanis a külföldi térképeken szinonimaként használatos. A hazai nyelvhasználat szerint Moldova történelmi terület, melyen jelenleg két ország osztozik. A Keleti-Kárpátok és a Prut folyó közötti része Románi-

ához tartozik, és a magyar nyelvű térképeken szintén a Moldova nevet viseli, míg a történelmi terület keleti felén, az egykori szovjet tagállam helyén a Moldovai Köztársaság, vagyis Moldávia fekszik, amely 1991. óta független ország. Még mielőtt valakinek az elnevezésekkel kapcsolatos fejtegetésről Smetana jutna az eszébe (aki Moldova címmel komponált szimfonikus költeményt), gyorsan evezünk más vizekre!

Talán sokan nem is gondolják, hogy Moldova, e sokat szenvedett kis ország mekkora hatást gyakorolt a második világháborút követően hazánk sorsára. Az ország jelenlegi határai egy másik történelmi tájegység, Besszarábia középső részén alakultak ki. A múltban hol Romániához, hol Oroszországhoz tartozó területre a szovjetek már a háborút megelőzően aláírt Molotov–Ribbentrop paktum alapján igényt tartottak, majd 1940-ben be is kebelezték. Bár Moldávia 1941. és 1944. között ismét Románia részét képezte, a háborút lezáró békeszerződés értelmében végül a Szovjetunióhoz csatolták. Miután Románia az 1940-ben Bulgáriához került Dél-Dobruzsát is végleg elvesztette, mi sem volt egyszerűbb a szovjetek számára, mint kárpótlásként Erdély visszacsatolása Romániához. A kis

Moldova ugyanúgy a nagyhatalmak játékszerévé vált, mint Magyarország. A szovjetek figyelme még arra is kiterjedt, hogy a fiatal tagköztársaság minden tekintetben az anyaországtól függjön, így annak határait a történelmi Besszarábia egy részén, tengeri kijárat nélkül alakították ki.

Moldávia hányattatása a Szovjetunió széthullásával sem ért véget. Az egyharmad Magyarországnyi, többnemzetiségű országban nem mindenki nézte jó szemmel a függetlenség kikiáltását. Az oroszok a Dnyeszter folyó keleti partján, Transzdnisztriában, a török eredetű gagauzok pedig délen alakítottak szakadár államot. Ha az elmondottakhoz hozzáképzjük az embert próbáló román utakat, ahol felhőszakadással kombinált útépitésen

hajtottunk át – amit Moldovában még visszasírtunk –, joggal merül fel a kérdés, hogy mit keres egy turista ebben az eldugott kis országban. A válasz egyszerű: a legtöbben semmit. Pünkösdi, hosszú hétvégi utunk során mindössze két külföldi rendszámú autóval találkoztunk. De hát akkor mi mit kerestünk ott?

Mint minden országban, Moldovában is van egy legmagasabb csúcs, fő célként ennek „megmászását” tűztük ki. Látszólag nem vágtuk túl nagy fába a fejszét, a Dealul Balanesti mindössze 430 méterrel emelkedik a tenger szintje fölé. A feladatot GPS koordináták használatával próbáltuk megoldani, a beszerzett három adatból ugyanis kettő sem egyezett. Néhány éve egy norvég csapat egyhuzamban járta végig az európai országok legmagasabb pontjait. Interneten közzétett leírásuk szerint a legnehezebb csúcsuk a Dealul Balanesti, illetve annak lokalizálása volt.

A Balanesti-domb a határ és a főváros, Chisinau között, a hasonló nevű falu közelében fekszik. Hosszas keresgélés után végül a legsárosabb földúton értük el a települést, majd vendégmarasztaló agyagon caplattunk fel a dombtetőre, ahol a norvégek látogatása óta telefonantenna épült. A „csúcsfotó” elkészülte után az ország legmagasabbra jutott polgárával, a torony őrével

Útszéli
kerekes kút

Kéktornyú templom és...

Kerekas kút épülete Tipovában, kívülről...

...és belülről

beszélgettünk, majd a faluban kapott útmutatás alapján egy kiváló minőségű, dózerolt úton berregtünk tovább a főváros irányába.

Chisinau igazán kellemes meglepetést jelentett. Néhány órás belvárosi sétánk során tiszta utcákkal, rendezett parkokkal, barátságos, de sohasem tolakodó emberekkel találkoztunk, ugyanakkor koldusnak, szórólap-osztogatónak nyomát sem láttuk. A vonzaskörzetével együtt már háromnegyed milliós város központjának arculata az 1800-as évek közepén alakult ki a klasszicista székesegyházzal, a harangtoronnyal és a diadalívvel. A török ellen is küzdő Stefan cel Mare (III./Nagy István) szobra mellett, a közeli szökőkút körül

Soroca vára

viszonylag nagy területen fellelhető, mesterségesen tágitott sziklafülkéket összeszámolnánk, számuk még ennél is nagyobb lenne. Sajnos a szebb napokat látott lakok nincsenek a legjobb állapotban, falukat firkák éktelenítik, s csak egyetlen szentélynek berendezett kis fülkét találtunk közöttük.

Soroca vára az ország legismertebb műemlékei közé tartozik. Nagy István idején, a 15. század végén épült, majd néhány évtized múltán jelentősen átalakították. Az impozáns, kör alakú, öt bástyatoronnyal erősített, háromszintes vár Soroca központjában, a Dnyeszter partján található.

Moldáviai látogatásunkat az ország északi részén fekvő Rudi nevű településen fejeztük be. Felkerestük a falucska kolostorát, mely jelenleg is lakott, de a nővérek szívesen kalauzolják a látogatókat az ódon falak között. Rudi arról is nevezetes, hogy itt jelölték ki az 1816. és 1855. között épült Struve Geodéziai Vonal egyik pontját. A német származású csillagászról, Friedrich Georg Wilhelm Struve-ról elnevezett földmérési ív tulajdonképpen háromszögelési pontok láncolata, amely a norvég Hammerfestből indul, majd 2820 kilométeren és tíz jelenlegi országon áthaladva Ukrajnában éri el a Fekete-tengert. A 19. században páratlan pontosságú mérést biztosító ívnek a műholdas navigáció korában gyakorlati szerepe már nincs, tudománytörténeti jelentősége azonban nem évül el.

Ruditól barátságos, dimbes-dombos, bár kevésbé erdőszült, így a kis magasság ellenére hegyi legelő benyomását keltő tájon, kerekas kutak mellett haladva értük el a román határt.

Makleit László

...kék sírkövek Ivancea temetőjében

Sziklatemplom maradványa Tipovában

A Dnyeszter látképe Tipova felől

és a szomszédos parkokban sokan élvezték a nyár első napsugarait. Az országban észak felé haladva a kép már nem tűnt ennyire idillinek, a segítőkész és vendégszeretőnek tűnő helyiekről alkotott véleményünk azonban alapvetően nem változott.

Ha valaki Moldáviában jár és az út mentén vízcsapot ábrázoló táblával találkozik, a valóságban soha ne keressen hasonlót. A jelzés a legtöbbször kerekas kutat, néhol gémeskutat jelöl. A rendszeresen húzott, frissülő vizet a lakosság gond nélkül fogyasztja, a benne található helyi flóra miatt azonban ivása átutazók számára nem ajánlott. A tábla kihelyezése egyébként általában fölösleges, a kutakat a legtöbbször takaros kis épületben helyezik el, lehetetlen azokat nem észrevenni. A vízbázis épületét ép-p úgy, mint a házakat, a kerítést gyakran festik kékre, a főváros közelében fekvő piciny Ivancea nevű településen még a temető fejfáinak egy része is kék színű. Az anyag mindegy, lehet a síremlék fából, kőből, esetleg fémből, a lényeg, hogy kék legyen.

Chisinau-tól észak felé több helyen találkozhatunk sziklába vájt barlangtemplommal, remetelakkal. Az útjelző táblák alapján Butuceni könnyen megtalálható, de az eldugott Tipova felkeresése is megéri a fáradságot. A falu templomától mészkőbe vájt lépcsőn juthatunk le az egykori szerzeteslakokhoz, melyekből a leírás tizenkilencet említ, de ha a

Egykori szerzeteslakok Tipovában